

Trädinventering

Östra Ågatan i Uppsala stad

Produktion: Enetjärn Natur AB 2018

enetjärn
natur

2018-11-01

Om dokumentet

Enetjärn Natur AB på uppdrag av Sandviksvassen AB

Trädinventering - Östra Ågatan i Uppsala stad

Utredningen har genomförts under oktober 2018.

Följande personer har medverkat i inventeringen:

Teresa Jonsson – naturinventering, bedömningar och rapportering. Jägmästare med lång erfarenhet av naturvärdesinventering.

Sofia Lund – projektledning och kvalitetsgranskning. Biolog med gedigen fältvana med mycket hög expertis i frågor kring arter och artskydd.

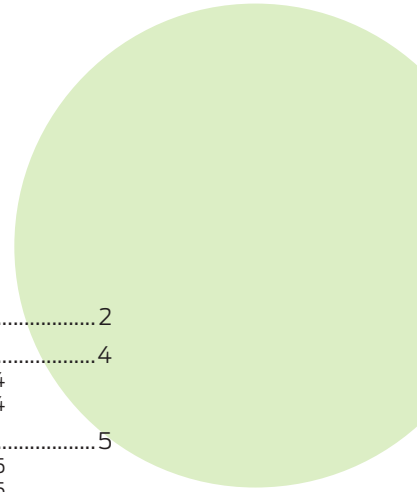
Båda är verksamma vid Enetjärn Natur AB.

Omslagsbild: Träden i inventeringsområdet, vy från andra sidan Fyrisån.

Samtliga fotografier: Enetjärn Natur AB om inte annat anges.

Kartmaterial har använts med tillstånd från Lantmäteriet: © Lantmäteriet, Gävle 2018

Medgivande MEDGIV-2018-1-05613

Innehåll

Om dokumentet	2
1 Inledning.....	4
Om uppdraget.....	4
Metodik.....	4
2 Resultat	5
Östra Ågatan	5
Träd	5
Epifytiska arter.....	6
Naturvärde	7
Omgivande natur.....	7
Generellt biotopskydd.....	7
Bilaga 1 – Epifytiska arter	11

1

1 Inledning

Om uppdraget

En inventering av träd har utförts längs Östra Ågatan i Uppsala stad. Inventeringen syftar till att bedöma och beskriva trädens naturvärde. Med naturvärde avses i den här rapporten betydelse för biologisk mångfald. Inventeringen har utförts på uppdrag av Fastighetsbolaget Sandviksvassen AB.

Inventeringsområdet sträcker sig ca 230 m längs Östra Ågatan, från Islandsgatan i norr till Ångkvarns-gatan i söder (se karta i figur 1). Samtliga träd återfinns på västra sidan vägen, i en klippt gräsyta mellan vägen och Fyrisån.

Metodik

Området besöktes i fält 2018-10-25. Varje enskilt träd har bedömts efter följande karaktärer: art, ålder, vitalitet och betydelse för biologisk mångfald. Förekommande epifyter har artbestämts. Ett utsök från Artportalen gjordes också (utsök fram till och med 2018-10-29).

1 Översiktskarta med inventeringsområdet vid Fyrisån markerat med lila.

2 Resultat

Östra Ågatan

Östra Ågatan är en trafikerad väg längs Fyrisån. Längs med ån finns en gång/cykelbana, och det ligger flera båtar förankrade i vattnet. På andra sidan ån finns Stadsträdgården och Studenternas IP.

Träd

Träden som växer längs den inventerade sträckan är 18 skogslönnar, nio vårtbjörkar, två klibbalar, en skogsalm^{CR} och en ask^{EN} (se karta i figur 2).

De flesta träden är unga och kläna max 20cm i diamter. Fyra av lönnarna är något äldre och grövre, 30-50cm i diameter, men inte så gamla att några naturvårdsarter kan förväntas finnas på dem.

Lönnarna ser ut att ha varit hamlade, det vill säga att de kan ha beskrivits för att utveckla en bredare krona. Alternativt kan de ha odlats fristående med god ljustillgång. Vitaliteten bedöms vara god, men flera av lönnarna har stamskador som är mer eller mindre övervallade.

Skogsalmen är ett gammalt grovt träd, över 1m i diameter med stor och vid krona. Längs södra sidan av stammen har barken på almen börjat lossna i en remsa som löper flera meter upp för stammen (figur 4). Trädets vitalitet påverkas av detta och döende/död ved kan skymmas bakom barken. Även några av björkarna har stamskador, och spår efter kvistrensning längs stammen.

Lönnarna är planterade på rad och klassas därför som alléträd. Om övriga träd också är planterade är osäkert men de kan vara det. Den gamla skogsalmen står längs samma rad som lönnarna. Även björkarna står på rad längs vägen. Klibbalarna och asken står närmare vattnet än övriga träd, och inte direkt längs med bilvägen. För trädets placering, se karta i figur 2.

Ask är en rödlistad art som i vårt land bedöms vara starkt hotad (EN). Asken har en kraftigt minskande population på grund av den aggressiva askskottsjukan. Det är en svamp som sprids med vinden och angriper de yttersta skotten på grenarna för att sedan ta sig längre in mot trädets stam. Svampen skapar nekroser, död vävnad på stammar och grenar och kan på så sätt döda träden. Det finns idag ingen känd metod att begränsa skadesvampen, men vissa askar kan vara naturligt resistenta mot den. Det är därför viktigt att låta friska askar stå kvar, för att möjliggöra populationens överlevnad. Asken som står inom inventeringsområdet är en ung och till synes frisk ask. Vissa döda grenar finns dock i kronan och det kan inte uteslutas att den drabbats av askskottsjuka (figur 3).

Även skogsalm är en rödlistad art. Arten bedöms i vårt land vara akut hotad (CR). Almar angrips även de av en aggressiv svamp som sprids med almsplintborren. Skalbaggen tar med sig sporererna in i trädet när de gnager gångar. Svampens mycel täpper sedan till trädets ledningsbanor. En angripen alm lever ofta inte mer än något år efter angrepp. Till skillnad från askskottsjukan så angrips bara vuxna almar av skadesvampen.

Epifytiska arter

Lönn, ask och alm är trädslag som har en basisk bark där det ofta finns rik förekomst av olika mossor och lavar. Speciellt på äldre träd med skrovlig bark med ojämnheter och sprickor finns det gynnsamma mikroklimat för epifytiska arter (arter som växer på träd). På träden vid Östra Ågatan var det främst de fyra lite äldre lönnarna som hade mycket lavpåväxt. Björkar har en sur bark som inte är lika gästvänlig för lavar att växa på. Det förekom ändå ett antal lavar på dem, främst runt gamla kvisthål eller på den skrovliga delen av barken.

På träden vid Östra Ågatan hittar vi främst triviala arter, främst lavar men även några mossor. Förekommande epifytiska arter listas i bilaga 1. Bland de vanligast förekommande lavarna vid inventeringen kan nämnas skrovellav, asplav, finlav, gulkantad dagglav, vägglav och klubbköldlav. Kyrkogårdslav, brosklav och citronlav hittades på klenare lönnar, den senare även på de lite grövre och äldre lönnarna. Det är arter som främst förekommer på solexponerade lövträd i kulturmiljöer som parker och alléer. På asken växte mestadels skrynkellav, men även andra arter asplav, vägglav, blemlav samt finlav med lavparasiten *Marchandiobasidium aurantiacum*.

Björkarna med sin sura bark hade minst täckning av epifyter. På den släta vita närverbarken växte inga lavar. Lavarna hade istället hittat fäste på den grövre skorparken, eller runt gamla kvisthål. Björkarna var också unga, en bidragande orsak till avsaknaden av epifyter. De små klubbarna var visserligen till stor del täckta av lavbålar, men så outvecklade att det var svårt att artbestämma, eventuellt är det någon steril kantlav. Det fanns även asplav, med apothecier.

Inga fridlysta eller rödlistade arter hittades på träden.

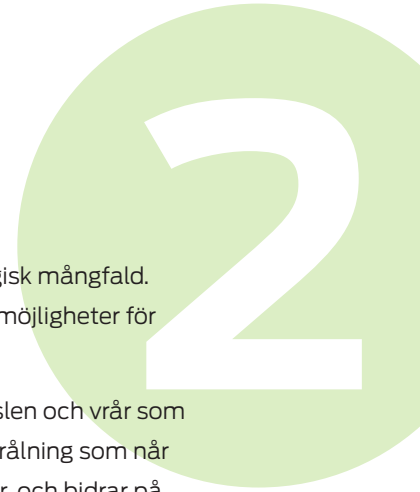
Rödlistan

Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Arter i de tre sistnämnda kategorierna kallas med en gemensam term för hotade arter. I denna rapport redovisas arter i dessa tre kategorier samt arter som är nära hotade (NT).

Den svenska rödlistan tas fram av Artdatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet. Den senaste rödlistan publicerades 2015.

Rödlistan innebär i sig inget juridiskt skydd. Däremot är listan ett viktigt hjälpmedel för att göra naturvårdsprioriteringar, i arbetet med att nå Sveriges miljömål, däribland Ett rikt växt och djurliv.

Naturvärde

Trots att de flesta träden är unga har de vissa strukturer som är gynnsamma för biologisk mångfald. Stamskador, vida kronor och närheten till vatten är alla egenskaper som skapar goda möjligheter för lavar och mossor att växa på träden.

De gamla stamskadorna skapar en variation i stammens utseende, och skapar skrymslen och vrår som lavar och mossor kan fästa på. På samma sätt skapar vida kronor en variation i solinstrålning som når stammen, det blir olika mikroklimat på olika delar av trädet. Det gynnar flera olika arter, och bidrar på så sätt till en biologisk mångfald. Närheten till vatten ökar luftfuktigheten, något som gynnar flera lavar och mossor.

Alla träd står exponerat mellan vägen och vattnet. Närheten till vägen har en negativ inverkan på den biologiska mångfalden, genom att damm och partiklar från fordon och asfalt sprids i luften och fastnar på barken.

Den gamla skogsalmen är det träd som utan tvekan är ett naturvärdesträd (figur 4). Även om inga naturvärdesarter hittades på trädet vid inventeringstillfället, så utgör det ett viktigt substrat för många organismgrupper. Döende solbelysta grova ädellövträd är en brist i landskapet, och många insekter är beroende av den typen av substrat.

Omgivande natur

Liknande trädmiljöer finns även i omgivningen. På östra sidan av Fyrisån är det ganska glest på träd i stadsmiljön men det förekommer träd främst på innergårdar. På västra sidan av Fyrisån finns det desto mer träd. Där är ån kantad med lövträd, bland annat lönn, lind och ask. Det är gamla träd med högre naturvärden än de inventerade lönnarna. På västra sidan ligger även Stadsträdgården som är rik på träd.

Generellt biotopskydd

Det generella biotopskyddet omfattar alla alléer. Allé definieras i Förordning (1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken m.m., bilaga 1 så som lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

Vår bedömning är att träden som växer längs Östra Ågatan är en allé och således omfattas av det generella biotopskyddet. De växer i en rak rad med jämnt avstånd från varandra. Träden längs ån däremot bedömer vi inte omfattas av det generella biotopskyddet.

2 Kartan visar de träd som finns inom inventeringsområdet.

2018-11-01

3 Den unga asken.

4 Skogsalmen med barknekros.

2018-11-01

5 Exempel på förekommande lavar på de inventerade träden. Överst till vänster: Skrynkellav, en sköldlav, citronlav, finlav. Överst till höger: kyrkogårdslav. Nederst till vänster: brosklav och nederst till höger: skrynkellav och en del finlav.

Bilaga 1 – Epifytiska arter

I denna bilaga listas fynd av de lavar, mossor, lavparasiter och svampar som växte på de inventerade träden.

Lavar		Förekommer främst på solexponerade lövträd
Citronlav	<i>Candelaria pacifica</i>	X
Slånlav	<i>Evernia prunastri</i>	
Blåslav	<i>Hypogymnia physodes</i>	
Allav	<i>Lecanora carpinea</i>	
Lövträdkantlav	<i>Lecanora chlorotera</i>	
Kantlavar	<i>Lecanora sp.</i>	
Asplav	<i>Lecidella elaeochroma</i>	
Sköldlav	<i>Melanelia sp.</i>	
Klubbsköldlav	<i>Melanohalea exasperatula</i>	
Skrynkellav	<i>Parmelia sulcata</i>	
Kranslav	<i>Phaeophyscia orbicularis</i>	
Blemlav	<i>Phlyctis argena</i>	
Hjälmsrosettlav	<i>Physcia adscendens</i>	
Rosettlavar	<i>Physcia sp.</i>	
Physcia med lavparasit	<i>Physcia sp.</i> med lavparasit	
Stjärnlav	<i>Physcia stellaris</i>	
Finlav	<i>Physcia tenella</i>	
Gulkantad dagglav	<i>Physconia enteroxantha</i>	
Kyrkogårdslav	<i>Pleurosticta acetabulum</i>	X
Ljuslav	<i>Polycauliona candelaria</i>	
Mångfruktig vägglav	<i>Polycauliona polycarpa</i>	
Brosklav	<i>Ramalina fraxinea</i>	X
Vägglav	<i>Xanthoria parietina</i>	
Mossor		
Takmossa	<i>Syntrichia ruralis</i>	
Lavparasiter		
Parasit på finlav	<i>Marchandiobasidium aurantiacum</i> på <i>Physcia tenella</i>	
Svampar		
Bläcksvamp	<i>Coprinus sp.</i>	

enetjärn
natur

På uppdrag av Sandviksvassen AB